

Tabelat e Burim-Përdorimeve dhe Input-Output në Shqipëri: 2012

Vlerësimi i TBP-TIO, viti 2012

Tiranë, më 26 Shkurt 2016: INSTAT publikon për përdoruesit tabelat e konsoliduara të Burim-Përdorimeve (TBP) dhe tabelën e derivuar Input-Output (TIO) për vitin 2012.

Pas publikimit të parë të tabelave Burime-Përdorime për vitet 2009 – 2011 dhe tabelës së derivuar Input-Output për vitin 2011, INSTAT publikon tabelat e vitit 2012 duke kaluar në klasifikimin Nomenklatura e Veprimtarive Ekonomike (NVE rev2) dhe Nomenklatura e Produkteve (NP 2008). Përpilimi i tabelave është bërë duke u mbështetur në Sistemin Europian të Llogarive (ESA 2010) dhe Manualit të tabelave Burime – Përdorime.

Tabelat e Burimeve dhe Përdorimeve

Tabelat e Burimeve dhe Përdorimeve ofrojnë një pamje të detajuar të ekonomisë dhe janë një instrument shumë i fuqishëm në analizën dhe krijimin e modeleve statistikore. Përpilimi dhe balancimi i këtyre tabelave është bërë në nivel të detajuar A88 industri sipas NVE rev 2 dhe P88 produkte sipas NP 2008 dhe publikimi bëhet në nivel A36 industri dhe P36 grup-produkte në mënyrë që të jenë në përputhje me treguesit e tjerë të Llogarive Kombëtare. Në tabelën 1 paraqiten në mënyrë të agreguar tabelat e burimeve dhe përdorimeve për vitin 2012.

Tabelat Burim-Përdorimeve ofrojnë një pamje të detajuar të ekonomisë dhe janë një instrument shumë i fuqishëm në analizën dhe krijimin e modeleve statistikore. Qellimi parësor i përpilimit të TBP-ve është ndërtimi i një sistemi konsistent të llogarive kombëtare, ky TBP-të sigurojnë një strukturë për kontrollin e konsistencës dhe plotësisë së të dhënave. Këto tabela janë shumë komplekse dhe kërkohet integrimi i një numri shumë të lartë burimesh të të dhënash dhe informacion shumë i detajuar në nivel produkti duke ndërtuar një bazë të qëndrueshme për përpilimin e llogarive kombëtare.

Sistemi i TBP-ve është gjithashtu edhe një instrument shumë i rëndësishëm në analizën makroekonomike, ky sistem vlerëson agregatët kryesor makroekonomik si PBB, vlera e shtuar, outputi sipas industrive, importi, konsumi final, formimi i kapitalit bruto, eksporti, etj. Për më tepër këto tabela mund të integrohen me modele makroekonomike në mënyrë që të mund të analizojmë lidhjet midis kërkesës finale dhe outputit të industrive.

Për publikim 26/02/2016

Tab. 1 Tabela e burimeve dhe përdorimeve me çmime korente për vitin 2012, në milionë lekë

Aktivite (NVE)	Bujqësia	Industria	Shërbime	Totali i prodhimit sipas produkteve	Importet	MTT*	Totali i Burimeve	Bujqësia	Industria	Shërbime	Totali i konsumit ndërmjetës sipas produkteve	KF**	Totali i Përdorimeve
Produkte (NP)	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7=4+5+6	8	9	10	11=8+9+10	12	13=11+12
Bujqësia	253.238	371	3	253.612	22.940	59.931	336.484	73.808	20.047	10.945	104.800	231.683	336.484
Industria	95.416	807.937	3.126	906.479	463.770	367.468	1.737.718	22.852	458.615	191.120	672.587	1.065.130	1.737.718
Shërbime	1.155	46.550	983.513	1.031.218	206.177	-249.288	988.107	3.023	70.735	185.417	259.176	728.931	988.107
Totali	349.809	854.858	986.643	2.191.310	692.887	178.112	3.062.308	99.683	549.397	387.483	1.036.563	2.025.745	3.062.308
Vlera e Shtuar								250.126	305.460	599.160	1.154.746		

* Marzhet e tregtisë, transportit dhe taksat neto mbi produktet

** Komponentët e kërkesës finale

Tabela e Burimeve

Kjo tabelë ofron një vlerësim për burimet e të mirave dhe shërbimeve të prodhuara në vendin tonë dhe atyre të importuara. Sipas rreshtave paraqiten burimet e produkteve ndërsa sipas kolonave aktivitetet ekonomike që i prodhojnë këto produkte. Klasifikimi i çdo njësie ekonomike bazohet në produktin që zë pjesën më të madhe të prodhimit të saj.

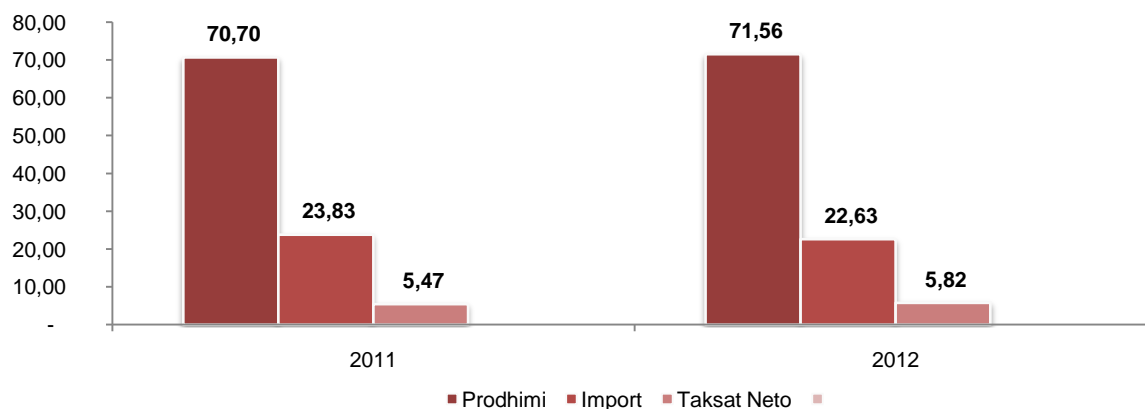
Vlerat e prodhimit vendas dhe importit janë paraqitur fillimisht me çmime bazë, më pas transformohen me çmime tregu, ku për çdo produkt janë shtuar taksat neto mbi produktet dhe marzhet e tregtisë dhe transportit. Ky transformim bëhet pasi burimet duhet të jenë të balancuara me përdorimet me të njëjtin sistem vlerësimi, me çmime tregu.

Tabela 2: Tabela e Burimeve për vitin 2012, në milion lekë

Aktivite (NVE)	Bujqësia	Industria	Shërbimet	Totali	Importet	Marzhi i tregtisë dhe transportit	Taksat minus subvencione mbi produktet	Totali i burimeve me çmime tregu
Produkte (NP)	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=4+5+6+7
Bujqësia	253.238	371	3	253.612	22.940	52.582	7.349	336.484
Industria	95.416	807.937	3.126	906.479	463.770	205.784	161.684	1.737.718
Shërbimet	1.155	46.550	983.513	1.031.218	206.177	-258.367	9.078	988.107
Total i prodhimit sipas aktiviteve	349.809	854.858	986.643	2.191.310	692.887	0	178.112	3.062.308

Prodhimi vendas përfaqëson 71,56 % të burimeve gjithsej në territorin e brendshëm me çmimet e blerjes në vitin 2012. Importet përbëjnë 22,63 %, ndërsa 5,82 % ka qënë pjesa e taksave neto (taksa minus subvencionet mbi produktet). Në vitin 2012 totali i burimeve me çmime korente shënon një rënie prej -1,16 % krahasuar me vitin 2011, ndikuar nga rënia e importeve -6,12 % në terma nominal.

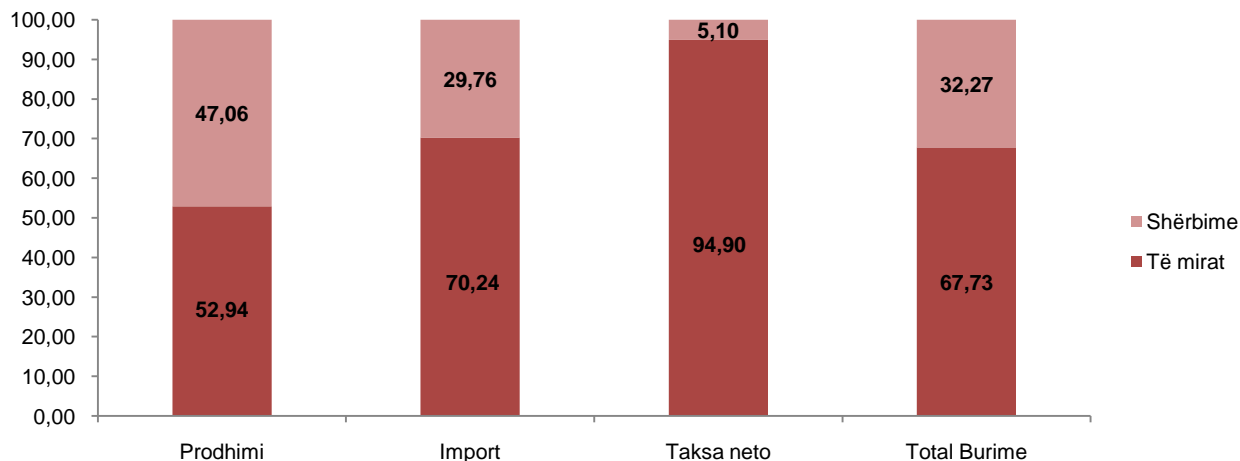
Fig 1. Struktura e Burimeve, në %

Përsa i përket strukturës së prodhimit vendas sipas produkteve, në vitin 2012 të mirat zënë 52,94 % ndërsa shërbimet zënë 47,06%.

Pjesa e të mirave në importe në vitin 2012 përbënte 70,24 % dhe pjesa e shërbimeve të importuara ka qënë 29,76%.

Fig. 2 Struktura e burimeve sipas produkteve, në %

Në tabelën e mëposhtme paraqiten burimet totale me çmime bazë për vitin 2012 dhe origjina e tyre nëse janë prodhim vendas apo të importuara.

Tab. 3 Struktura e burimeve sipas origjinës %

Produkte (NP)	Prodhimi vendas		Importe	
	milionë lekë	%	milionë lekë	%
Bujqësia, peshkimi gjuetia dhe silvikultura	253.612	11,57%	22.940	3,31%
Industria	544.036	24,83%	463.532	66,90%
Ndërtimi	362.443	16,54%	238	0,03%
Tregtia, Transporti, hotele dhe restorante	416.700	19,02%	112.357	16,22%
Telekomunikimi dhe shërbime informacioni	106.327	4,85%	21.855	3,15%
Shërbime financiare dhe të siguracionit	54.726	2,50%	15.527	2,24%
Shërbime të Dhënies-Marjes me qira	110.056	5,02%	0	0,00%
Shërbime profesionale dhe administrative	107.222	4,89%	14.229	2,05%
Shërbime të Administratës publike, arsimit dhe shëndetsisë	189.704	8,66%	13.972	2,02%
Shërbime të tjera	46.483	2,12%	28.237	4,08%
Totali i burimeve me çmime bazë	2.191.310	100%	692.887	100%

Peshën më të madhe në strukturën e prodhimit vendas me çmime bazë për vitin 2012 në nivel të agreguar 10 grup-produkte NP e zenë produktet e Industrisë 24,83 %, pasuar nga Tregtia, Transporti, Hotele dhe Restorante 19,02 % dhe Ndërtimi me 16,54 %. Në strukturën e produkteve të importuara përsëri peshën më të madhe e zënë produktet e Industrisë 66,9 % ndjekur nga Tregtia, Transporti, Hotele dhe Restorante 16,22 % dhe Produkte bujqësore 3,31 %.

Tabela e Përdorimeve

Në tabelën e përdorimeve paraqiten drejtimet kryesore të përdorimit të burimeve të formuara në ekonominë e vendit. Ato paraqiten në formën e përdorimit si Konsum Ndërmjetës, Konsum Final i Familjeve, Konsum Final i Administratës Publike, Formimit të Kapitalit dhe Eksporteve. Kjo tabelë paraqet në kolona strukturën e inputeve për çdo degë të aktivitetit ekonomik dhe sipas rreshtave përdorimin e produkteve e shërbimeve të ndryshme.

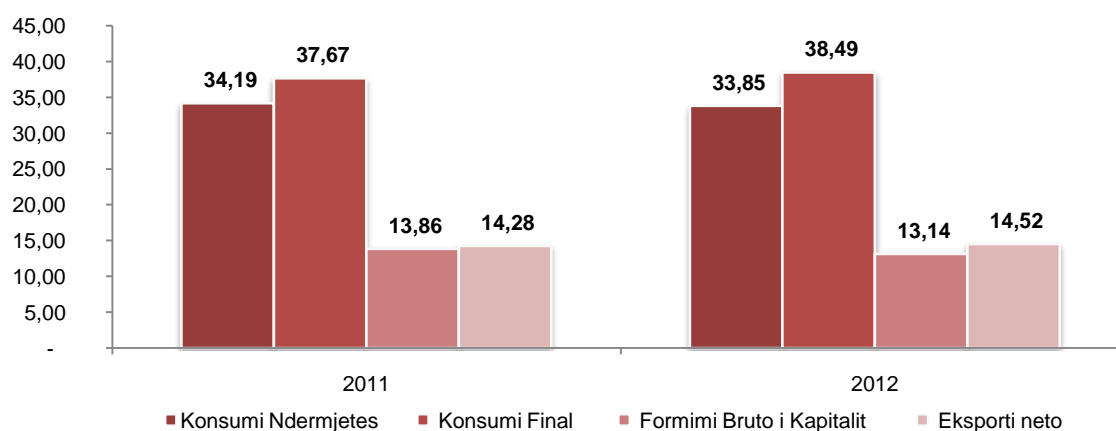
Tabela 4: Tabela e Përdorimeve për vitin 2012, në milion lekë

Përdorimet Produkte (NP 2008)	Komponentët e Përdorimeve							
	Kinsumi Ndërmjetës			NVE rev.2	Eksportet FOB	Konsumi Final i Familjeve dhe Administratës Publike	Formimi i Bruto i Kapitalit dhe Ndryshimi i Gjendjeve	Totali i Përdorimeve
	Bujqësia	Industria	Shërbimet	Totali i Konsumit Ndërmjetës				
	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=4+5+6+7
Bujqësia	73.808	20.047	10.945	104.800	7.292	214.413	9.978	336.484
Industria	22.852	458.615	191.120	672.587	207.903	472.864	384.364	1.737.718
Shërbimet	3.023	70.735	185.417	259.176	229.320	491.515	8.096	988.107
Total i konsumit ndërmjetës sipas produkteve	99.683	549.397	387.483	1.036.563	444.514	1.178.791	402.439	3.062.308
Vlera e Shtuar	250.126	305.460	599.160	1.154.746				

Gjatë vitit 2012, struktura e tabelës së përdorimit të mallrave dhe shërbimeve të disponueshme nga përdoruesit brenda dhe jashtë territorit të vendit paraqitet e tillë ku: 33,85 % është përdorur për konsum ndërmjetës në proceset e prodhimit, 38,49 % është përdorur për konsum final nga familjet dhe administrata publike, 13,14 % është përdorur për formimin bruto të kapitalit dhe 14,52 % është eksportuar.

Ashtu siç vihet re në figurën 3 në vitin 2012 nuk ka ndryshime thelbësore në strukturën e përdorimeve krahasuar me vitin 2011.

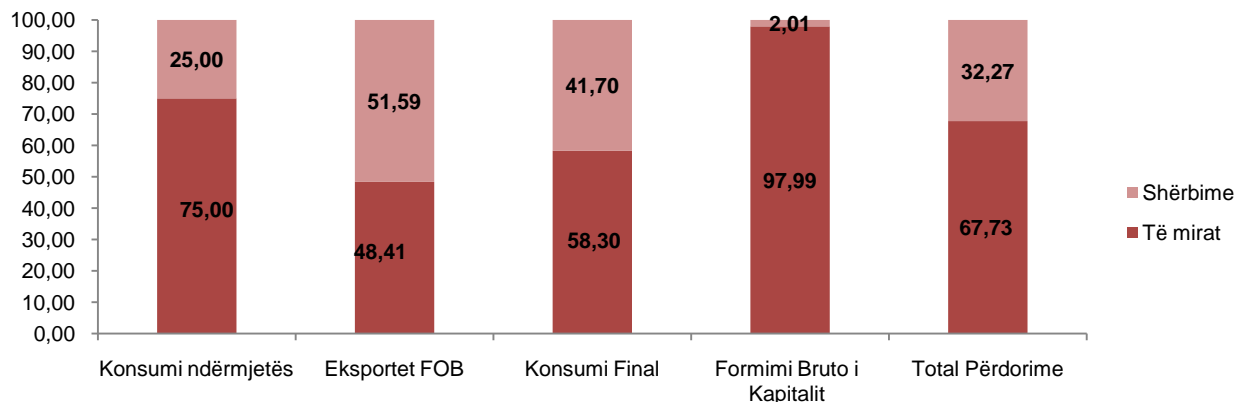
Fig 3. Struktura e Tabelës së Përdorimeve, në %

Përsa i përket strukturës së komponentëve të tabelës së përdorimeve sipas të mirave dhe shërbimeve (fig.4), në konsumin ndërmjetës të mirat zënë 75,00 % të totalit të ndërsa shërbimet 25,00 %.

Në konsumin final, të mirat përfaqësonin 58,30 % dhe në eksportet 48.41 %, ndërsa shërbimet zënë respektivisht 41,70% dhe 51,59 %. Formimi bruto i kapitalit përbëhet 97,99 % nga të mirat dhe vetëm 2,01 % nga shërbimet.

Fig 4. Struktura e përdorimeve sipas produkteve, në %

Tabelat Input-Output

Tabelat e konsoliduara të TBP-ve janë baza nga mund të derivohen tabelat simetrike Input-Output (TIO). Mbështetur në supozimin e teknologjise fikse ose strukturës fikse të shitjeve përftojmë tabelat *produkt x produkt* ose *industri x industri*. Tabela Input-Output është derivim i tabelës së përdorimeve duke kaluar në industri homogjene. Në tabelën e mëposhtme është paraqitur tabela e Input-Outputit *industri x industri* për vitin 2012, me çmime bazë.

Tabela 5: Tabela Input-Output për vitin 2012, në milion lekë

Aktivitete(NVE)	Aktivitete(NVE)			Totali i prodhimit sipas produkteve	KF**	Totali i Përdorimeve
	Bujqësia	Industria	Shërbime			
Bujqësia	63.934	20.833	17.182	101.949	270.800	372.749
Industria	13.712	370.414	130.533	514.660	803.968	1.318.628
Shërbime	17.070	121.747	201.685	340.502	852.317	1.192.819
Totali	94.716	512.994	349.401	957.111	1.927.086	2.884.197
Taksa neto mbi produktet	4.968	36.400	38.084	79.452	98.660	178.112
Totali i Konsumit Ndërmjetës /Përdorimet finale me çmime tregu	99.684	549.395	387.485	1.036.563	2.025.746	3.062.308
Vlera e Shtuar me çmime bazë	255.093	341.864	637.242	1.234.199		
Prodhimi me çmime bazë	349.809	854.858	986.643	2.191.310		
Importet CIF	22.940	463.770	206.177	692.887		
Burimet me çmime bazë	372.749	1.318.628	1.192.819	2.884.197		

** KF-Komponentët e kërkesës finale

Informacion për përdoruesin

Metodologji dhe klasifikime

Llogaritjet e TBP-ve mbështeten metodologjikisht në konceptet bazë të Sistemit Europian të Llogarive (ESA 2010) dhe të Sistemit të Llogarive Kombëtare (SNA 2008) të Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB). Ndërtimi i TBP-ve kërkon që të mbledhen një numër sa më i madh të dhënash në një nivel sa më të detajuar. Burimet e informacionit që përdoren në këtë sistem janë nga më të larmishmet dhe në shumë raste mund të jenë edhe dytësore por që mund të luajnë një rol të rëndësishëm në balancimin e qarkullimit të produkteve. Për më tepër lidhur me metodologjinë e përpilimit të TBP dhe TIO referojuni linkut: <http://www.instat.gov.al/al/themes/llogarit%C3%AB-kombetare/publications/books/2015/tabelat-e-burim-p%C3%ABrdorimeve-dhe-input-output-n%C3%AB-shqip%C3%ABri-2009-2011.aspx>.

Klasifikimet e përdorura në Llogaritë Kombëtare janë: - Nomeklatura e veprimtarive ekonomike REV.2 (NVE rev.2). - Nomeklatura e produkteve (NP); - Klasifikimi i konsumit individual sipas përdorimit (COICOP); - Klasifikimi i shpenzimeve të qeverisë sipas funksionit (COFOG).

Burimet

Për vlerësimet e TBP-ve përdoret informacioni i siguruar nga burime të ndryshme statistikore dhe administrative. Të dhënat e përdorura mund të jenë prodhim statistikor i vetë INSTAT ose i institucioneve të ndryshme kombëtare si Ministrinë, Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve dhe Doganave, Qendra Kombëtare e Regjistrimit, Banka e Shqipërisë, Autoriteti i Mbikqyrjes Financiare, Agjensia Kombëtare e Burimeve Natyrore dhe të tjera. Duke krahasuar këto burime me njëra-tjetrën, arrihet të prodhohet një pamje e vetme e ekonomisë e cila është gjithëpërfshirëse, konsistente, koherente dhe tërësisht e integruar.

Burimet statistikore përfshijnë të dhënat e siguruar nga regjistrime dhe anketa të ndryshme mbi njësitë ekonomike ose familjet, ndër të cilat mund të përmendim: Regjistri i Ndërmarrjeve; Anketa Strukturore pranë Ndërmarrjeve; Anketa e Tregtisë me Pakicë; Anketa e Buxhetit të Familjeve; Anketa të Statistikave të Çmimeve, Statistika të bujqësisë dhe mjedisit, etj.

Burimet administrative përfshijnë të dhëna administrative të mbledhura nga institucione të tjera për qëllime të ndryshme, ndër të cilat mund të përmendim: Pasqyrat financiare vjetore; Tatimi mbi vlerën e shtuar (TVSH); Bilanci i Pagesave; Statistika fiskale të qeverisë; Statistika të tregtisë së jashtme; Libri i shitjeve dhe i blerjeve; etj.

Procesi i Balancimit

Procesi i balancimit është një proces shumë i rëndësishëm në Tabelat e Burimeve - Përdorimeve. Pasi është bërë një përpunim i detajuar për secilin produkt duhet që gjithë burimet e një vendi të shkojnë si përdorime nga ana tjetër. Në shumicën e rasteve kjo mund të mos arrihet që në hapin e parë të përdorimit të informacionit për këtë qëllim analiza zhvillohet mbi çdo produkt në këtë sistem.

Përpara se të shikohet mospërputhja në nivel produkti analizohet mospërputhja statistikore që ekziston ndërmjet metodave të ndryshme të vlerësimit të PBB-së. Në sistemin e tabelave të burim përdorimeve kjo mospërputhje statistikore eliminohet e si rrjedhim kërkohet që të arrihet ky balancim makroekonomik.

Në rastet kur diferenca ndërmjet burimeve dhe përdorimeve është më e vogël se 5 % përdoret një balancim automatik i mbështetur mbi shpërndarjen në formë raporti të diferencës ekzistuese. Kur kjo diferencë është ndërmjet 5% dhe 10% mund të mbështetemi mbi një analizë dhe balancim manual të diferencave. Në rastet kur kjo diferencë është më e madhe se 10 % atëherë jemi në një situatë e cila kërkon trajtim në burimin bazë të informacionit. Në këto raste shikohen të gjitha të dhënat nga kanë ardhur vlerësimet për të kuptuar fenomenin që ka ndodhur dhe për të përcaktuar sa më saktë arsyen e diferencave. Në këto raste mund të jetë e nevojshme që komponent të ndryshëm të burimeve apo përdorimeve të kërkojnë një rivlerësim i cili do të sillte një cikël rrethor të vlerësimeve. Ky cikël do të vazhdojë derisa të gjitha diferencat të jenë brenda intervaleve të pranueshme duke na mundësuar një konsistencë të plotë të vlerësimeve të PBB-së me metoda të ndryshme.

Përkufizime

Tabelat e Burimeve dhe Përdorimeve me çmime korente: Sistemi i TBP-ve me çmime korente në Shqipëri është i ndërtuar në një nivel prej 88 produktesh dhe 88 aktiviteteve që korrespondojnë me NVE rev 2 dy shifrore. Analizat janë zhvilluar në nivel produkti sipas klasifikimit NP 2, 4 dhe 6 shifrore duke mundësuar në këtë mënyrë një pamje të qartë të qarkullimit të produktit në ekonomi. Për ndërtimin e TBP-ve në Shqipëri janë kryer një sërë analizash dhe studimesh për të mundësuar një përdorim sa më eficient të burimeve administrative dhe statistikore. Fokus i veçantë i është vënë kryesisht nivelit të detajimit të të dhënave për të kaluar në një detajim sa më të madh të mundshëm.

Prodhimi: Aktivitet i ushtruar nën kontrollin dhe përgjegjësinë e një njësie institucionale që kombinon burimet në fuqi punëtore, kapital dhe produkte të shërbimeve për të prodhuar produkte ose kryer shërbime. Proceset e pastra natyrore pa ndërhyrjen ose kontrollin e njeriut nuk bëjnë pjesë në prodhim. Ekzistojnë tre lloje të prodhimit: prodhim tregu; prodhim i prodhuar për konsum final vetjak dhe prodhim tjetër jo-tregu.

Konsumi ndërmjetës: Vlera e produkteve ose shërbimeve të transformuara ose plotësisht të konsumuara gjatë procesit të prodhimit. Përdorimi i aktiveve fikse të vëna në punë nuk merret parasysh; ai evidentohet në konsumin e kapitalit fikse.

Taksat mbi produktet dhe importin: Taksat mbi produkte janë taksat e pagueshme për njësi të disa mallrave dhe shërbimeve si Taksa mbi Vlerën e Shtuar (TVSH), akciza, taksa dhe taksa doganore mbi importet.

Subvencione në produkte: Subvencionet në produkte janë pagesat e pakthyeshme që njësitë e administratës publike bëjnë tek ndërmarrjet si një shumë e caktuar parash për njësi të një malli ose shërbimi. Subvencionet në importe konsistojnë në subvencionimin e mallrave ose shërbimeve që bëhen të pagueshme kur malli kapërcen kufirin e territorit ekonomik ose kur shërbimet i janë kaluar njësisive institucionale rezidente.

Konsumi Final: Konsumi Final është një nga komponentët kryesorë të PBB. Ky konsiston në mallrat dhe shërbimet e përdorura nga familjet individuale ose komunitetet dhe llogaritet si shumë e konsumit final të familjeve, konsumit final të administratës publike dhe konsumit final të Institucioneve Jo Fitimprurëse që i Shërbejnë Familjeve (IJFPSf).

Konsumi final i familjeve: Llogaritet të gjitha mallrat dhe shërbimet që përdoren direkt për të plotësuar kërkesat individuale të familjeve rezidente.

Konsumi final i administratës publike dhe Institucioneve jo fitim prurëse: Përmban vlerën e shërbimeve jotregtare të kryera nga administrata publike dhe nga institucionet jofitimprurëse në përfitim të komuniteteve ose grupe familjesh. Kjo llogaritet si diferencë midis prodhimit të administratës publike dhe NPISHs dhe vlerës së prodhimit tregtar.

Eksporti neto: Eksporti neto llogaritet si diferencë midis eksportit të mallrave dhe shërbimeve (f.o.b) dhe importit të mallrave dhe shërbimeve (f.o.b).

Importi i tëmirave dhe shërbimeve konsiston në vlerën e transaksioneve në të mira dhe shërbime të rezidentëve me jo-rezidentët.

Formimi Bruto i Kapitalit Fiks: Konsiston në shpenzimet e kryera për kapitale të reja ose për shpenzime të tjera specifike kryer nga prodhuesit në sende ose shërbime me qëllim që të mbajnë, rritin ose zgjerojnë kapacitetin e tyre prodhues ose që të krijojnë kushte të reja përpunimi në të ardhmen.

Ndryshimi i gjendjeve: Përcaktohet si diferencë midis gjendjeve të inventarit dhe në proces të aktiveve qarkulluese në fund dhe në fillim të vitit. Gjendjet përfshijnë: materiale të para dhe materiale të tjera; prodhime, punime shërbime në proces; produkte të gatshme e gjysëm të gatshme, mallra, kafshë, etj.

Marzhi Tregtar është prodhimi i aktivitetit të tregtisë më shumicë dhe tregtisë me pakicë. ESA 2010-të e përkufizon marzhin tregtar si diferencë midis çmimit aktual ose të imputuar të një produkti të blerë për rishitje, dhe çmimit që do të paguhej për zëvendësimin e produktit në momentin e shitjes.

Marzhi i Transportit përfshin koston e transportit të paguar më vete nga blerësi të përfshira në përdorimet me çmime të blerësit por jo në outputin e prodhuesit me çmime bazë apo në marzhin tregtar

Çmim bazë: Shuma që prodhuesi merr nga blerësi për njësi të produktit apo shërbimit të prodhuar, pa tatimet dhe subvencionet mbi produktin. Çmimi bazë përjashton shpenzimet e transportit të faturuara më vete.

Çmimet e tregut: janë çmimet pasi shtohen taksat mbi produktet minus subvencionet mbi produktet.

Çmime korente: Çmimet e periudhës referuese. Ato përfaqësojnë çmimin e paguar për të mirat dhe shërbimet në kohën e prodhimit ose të konsumit.